

**JANTJE
BETON**

Haal het kind naar buiten!

SPEELTOESTELLEN: BEHEER & ONDERHOUD

OVER INSPECTIES, BEHEER EN ONDERHOUD VAN HET PLEIN

INLEIDING

Slecht onderhouden speelplekken zijn niet alleen onveilig, maar meestal ook onaantrekkelijk. Wie wil er nou spelen op een roestig, vervelend ding? Bij elk schoolplein en bij elke speeltuin hoort een 'onderhoudsbeleid'. Hierin staat omschreven wat er door wie gedaan wordt: wie ruimen het schoolplein op, verwijderen splinters, smeren de lagers, draaien regelmatig de bouten vast, vervangen versleten onderdelen en herstellen de bodem?

In dit document worden een aantal basiselementen van goed onderhoud & beheer beschreven. Voor een school is het verstandig om een aantal dingen uit te besteden, maar er zijn ook zeker dingen die leerkrachten, een conciërge of zelfs leerlingen kunnen doen.

AANSCHAF VAN EEN TOESTEL

Het onderhoud van een toestel begint eigenlijk al bij de aanschaf ervan. Natuurlijk staat de speelwaarde voorop, maar overweeg ook of er **voldoende menskracht en geld** is om het toestel te onderhouden. Zijn er bijv. voldoende medewerkers om regelmatig inspecties en technische handelingen te verrichten?

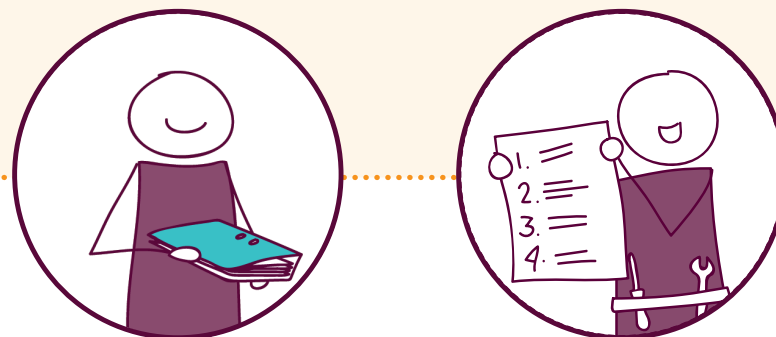
Ook bij de ondergrond zijn er afwegingen te maken: de ene valondergrond is duur bij aanschaf maar vereist nauwelijks onderhoud, de ander lijkt in eerste instantie goedkoop maar moet elk jaar grondig onderhouden worden.

Op de jaarlijkse **begroting** moeten **beheer, onderhoud en afschrijving** vaste posten zijn. Al voor de aanschaf van een toestel kan een inschatting van de kosten gemaakt worden: een kleurrijk metalen toestel heeft regelmatig een lak nodig, een houten toestel is gevoelig voor vandalisme en zal eerder rotten. De inschatting neem je mee in de afweging om voor toestel A of B te gaan, of toch nog eens te kijken of er op een andere manier eenzelfde speelwaarde gecreëerd kan worden.

BEHEERSVERPLICHTING

In het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS) staat vastgelegd dat de beheerder van een speeltoestel ervoor moet zorgen dat er bij gebruik van het toestel 'geen gevaar voor de gezondheid of veiligheid van personen bestaat'. Deze zogenaamde '**beheersverplichting**' moet aantoonbaar zijn d.m.v. een **actueel dossier**. Hoewel de verplichting tot het bijhouden van een logboek eind mei 2016 is komen te vervallen, is een dossier nog steeds vereist.

In een dossier houd je zaken bij als **keuringen, inspecties** (en bevindingen hierbij) en **onderhoudswerkzaamheden**. Met het dossier kun je, als er onverhoopt toch wat ernstigs gebeurt, laten zien wanneer toestellen geïnspecteerd zijn en welk onderhoud er gepleegd is. Je kunt daarmee aantonen dat je zo goed als mogelijk de veiligheid gewaarborgd hebt.

KEURING

Voordat een speeltoestel in gebruik genomen mag worden moet een speeltoestel gekeurd zijn door een aangewezen keuringsinstantie (AKI). Dit is vaak al geregeld door de fabrikant/leverancier, maar bij een specifiek voor jullie ontworpen toestel moet dat meestal ter plaatse nog gebeuren. Als er dingen aangepast worden aan een bestaand speeltoestel moet er overleg plaatsvinden met de AKI die het toestel in eerste plaats gekeurd heeft. Deze beoordeelt of een nieuwe keuring nodig is of niet. Bijvoorbeeld als het trappetje van een klimtoestel vervangen moet worden maar dit exacte trappetje niet meer verkrijgbaar is. Of als het trappetje toch beter uitkomt aan de andere zijde van het klimtoestel.

Een toestel in zijn geheel verplaatsen (zonder dingen te wijzigen) vereist geen nieuwe keuring. Wel controleer je opnieuw of er geen obstakels in de valruimte staan e.d. (en dus aan de normen voldoet). Kijk voor meer informatie over de keuringen in het document 'Veilig spelen en het 'WAS''.

INSPECTIES

Zodra een speelplek **in gebruik genomen** is behoren inspecties tot de basiselementen van het onderhoudsbeleid. Bij inspecties wordt beoordeeld of alles netjes en veilig is: zowel de toestellen als de ondergronden en omgeving. Een inspectie hoeft niet door een AKI uitgevoerd te worden. Sommige inspecties kun je zelf doen, anderen kun je beter door een opgeleide inspecteur laten doen (daarover later meer). Er is vaak verwarring tussen keuringen en inspecties. Een belangrijk verschil:

- Bij een keuring beoordeelt een AKI **aan de hand van gestelde normen** of er geen onaanvaardbare risico's zijn en of alle documentatie in orde is. De normen zijn richtlijnen: als een toestel veilig is maar niet aan de norm voldoet zal de AKI omschrijven waarom er geen onaanvaardbaar risico is, ondanks het **afwijken van de norm**.
- Bij een inspectie kijk je of het toestel nog in **dezelfde veilige staat verkeert** als bij de keuring door de AKI. Je beoordeelt of er geen gevaar is, niet of het aan de norm voldoet (daar is de keuring voor geweest).

In de norm behorende bij het WAS worden 3 soorten inspecties beschreven. Ook hier geldt dat het richtlijnen zijn, met het volgen van de richtlijnen verklein je de kans op ongelukken en is de kans klein dat je in de problemen komt als er toch iets mocht voorvallen.

3 SOORTEN INSPECTIES

1. ROUTINEMATIGE VISUELE INSPECTIE

(ofwel de Visuele inspectie)

Niets vernield? Geen onderdelen gebroken? Liggen er nergens glasscherven? Heeft het weer nog iets aangericht? Een visuele inspectie is een vrij **snelle check**, waarbij wordt gekeken of er geen **nieuwe risicofactoren** ontstaan. Inspecteer **regelmatig**, zodat sluimerende gevaren niet onopgemerkt blijven. Hoe regelmatig hangt af van de situatie: bij een klein schoolplein met veel kinderen, verouderde toestellen of veel overlast door vandalisme kan het nodig zijn om deze inspectie dagelijks uit te voeren.

Een visuele inspectie is eenvoudig zelf te doen. Ook het opruimen en klein onderhoud kun je vaak zelf regelen. Tref je ernstige schade bij de inspectie of ben je niet zeker hoe je iets het beste kunt repareren? Dan is het aan te raden om het toestel of stuk grond (tijdelijk) af te sluiten en een deskundige in te schakelen voor de reparatie.

2. OPERATIONELE INSPECTIE

(ofwel de Functionele inspectie)

Zitten de verbindingen nog vast en ontbreken er geen onderdelen? Ligt er genoeg bodemmateriaal onder de schommel? Hoe oogt de verf? Deze wat meer uitgebreide inspectie is bedoeld om te controleren of de toestellen, bodemmateriaal en overige onderdelen van het schoolplein nog naar behoren functioneren en of er **slijtage is ontstaan** die de veiligheid beïnvloedt. Een functionele inspectie keert **om de één à drie maanden** op de agenda terug. Bij speeltoestellen staat in de instructies van de fabrikant aangegeven hoe vaak bepaald onderhoud, zoals het smeren van de lagers, nodig is.

Wederom is deze inspectie goed zelf uit te voeren, maar kun je bepaalde onderhoudswerkzaamheden beter uitbesteden aan een deskundige.

3. JAARLIJKSE HOOFDINSPECTIE

(ofwel de Grote inspectie)

Om de algehele veiligheid van het schoolplein te controleren is een grote inspectie nodig. Hierbij worden ook stappen ondernomen om alle mankementen te verhelpen. Er wordt gelet op **gevolgen van weersinvloeden**, aanwezigheid van houtrot of corrosie. Daarnaast worden **tussentijdse reparaties opnieuw bekeken**. Misschien is er bij het opnieuw vastzetten van een schot van het speelhuisje onbedoeld een risico op vingerbeknelling ontstaan. Of heeft dat moertje dat vervangen is eigenlijk te scherpe randen... Dit zou bij de hoofdinspectie naar voren moeten komen.

Het is aan te raden om deze inspectie door een **opgeleide inspecteur** te laten uitvoeren: zij kennen de richtlijnen, veelvoorkomende problemen en hebben het materiaal om te controleren of het veiligheidsniveau voldoende is. Je kunt een AKI inschakelen om de hoofdinspectie te laten doen, maar er zijn veel meer bedrijven met deskundige inspecteurs. De Stichting Veilig Spelen geeft bijv. een diploma af aan inspecteurs die bij hen een examen hebben gehaald. Daarmee komen zij in het register SVS-inspecteurs: zo weet je welke deskundigheid je kunt verwachten.

Eventueel kun je zelf ook een cursus volgen (en de materialen kopen) zodat je zelf de deskundigheid hebt om inspecties goed uit te voeren. Dit is voornamelijk het overwegen waard als je meerdere speelplekken beheert. De grote inspectie vindt **minimaal één keer per jaar** plaats.

NATUURLIJKE SPEELPLEKKEN

Veel groen op het plein? Neem dit ook mee bij de inspecties. Check op loszittende takken aan bomen waarin wordt geklommen, haal brandnetels en bereiklouw weg en let op uitstekende wortels waar kinderen over kunnen struikelen tijdens het rennen.

ONDERHOUDSPAN

Bij het opzetten van een onderhoudsplan zijn drie dingen van belang:

- **CHECKLIST**

Geef duidelijk aan welke onderdelen van het schoolplein voor onderhoud in aanmerking komen. Het gaat niet alleen om toestellen, maar bijvoorbeeld ook om het straatmeubilair, de hekken en de beplanting.

- **MEDEWERKERS**

Wie onderhouden en inspecteren de speeltuin? Sommige klusjes kan de conciërge of vrijwilliger met groene vingers doen, anderen kunnen zelfs samen met de kinderen als onderdeel van de les. Echter blijven er altijd werkzaamheden over (groot snoeiwerk, schilderen van de school, grote inspectie) die beter door externen gedaan kunnen worden.

- **REGELMAAT**

Geef aan wanneer de visuele-, functionele en grote inspecties plaatsvinden.

INSPECTIESCHEMA

Europese veiligheidsrichtlijnen wijzen op een inspectieschema. Dit bevat:

- een lijst van de verschillende te inspecteren componenten (de checklist)
- aanwijzingen hoe te inspecteren (bij speeltoestellen staat dit meestal in de bijgeleverde documentatie)
- instructies over wat te doen bij klachten/ gebreken

Een kalender waarop staat wanneer dingen moeten gebeuren en wie hier verantwoordelijk voor is geeft een duidelijk overzicht voor iedereen. Vaak is het handig om één persoon aan te wijzen die mensen herinnert aan hun taken en aftekent wat er gedaan is.

